

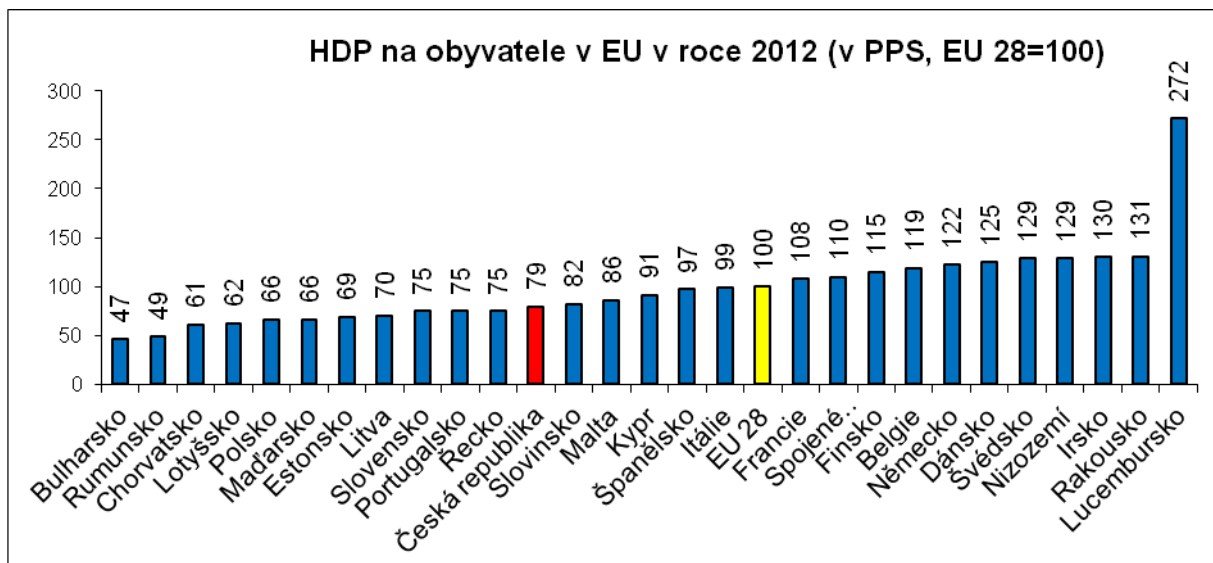
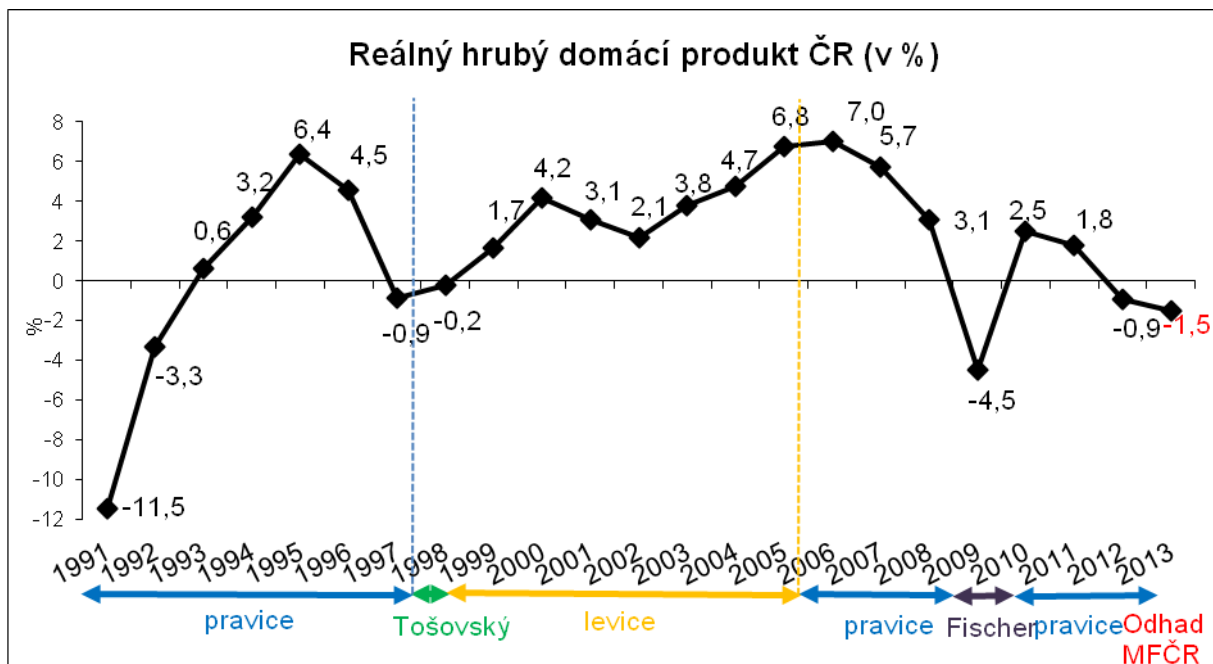
PŘÍSPĚVEK ČMKOS K VOLBÁM
VÝVOJ ZÁKLADNÍCH EKONIMICKÝCH UKAZATELŮ PODLE
PŮSOBENÍ JEDNOTLIVÝCH VLÁDNÍCH KOALIC

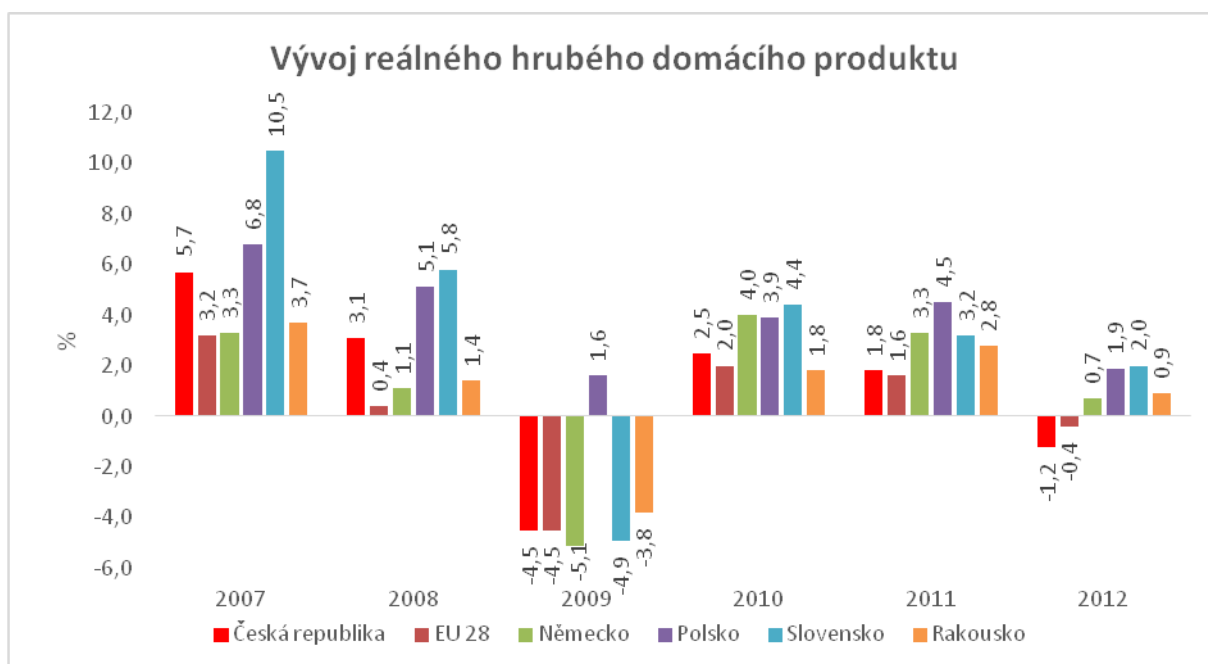
Zpracoval: M. Fassmann

Jako určitou pomůcku pro své členy i širokou veřejnost před současnými volbami zpracovala ČMKOS „ekonomické vodítko“ – výsledky jednotlivých vládních uskupení od počátku 90 let do současnosti.

Přehled zachycuje více než dvacetiletý vývoj základních ukazatelů rozvoje české ekonomiky a to ekonomický růst, nezaměstnanost, inflaci, vývoj reálných mezd a platů, minimální mzdu a celkové zadlužení.

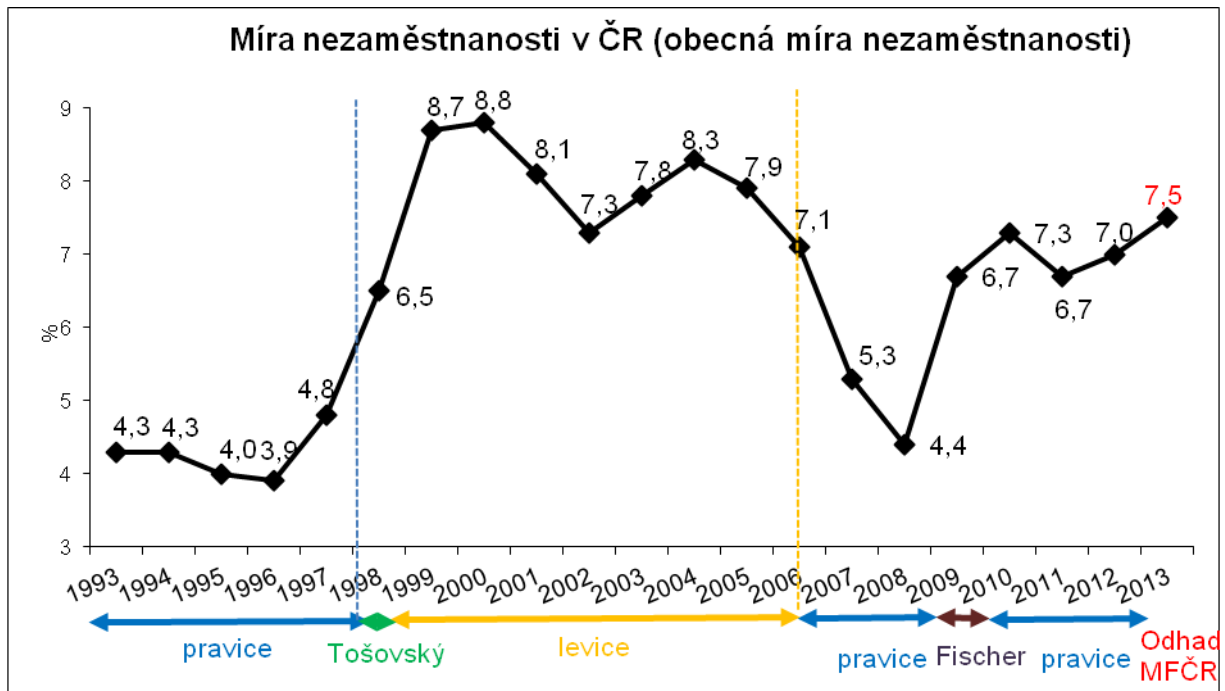
PRAVICOVÉ KOALICE NEJSOU SCHOPNY ZAJISTIT DLOUHODOBÝ EKONOMICKÝ RŮST !

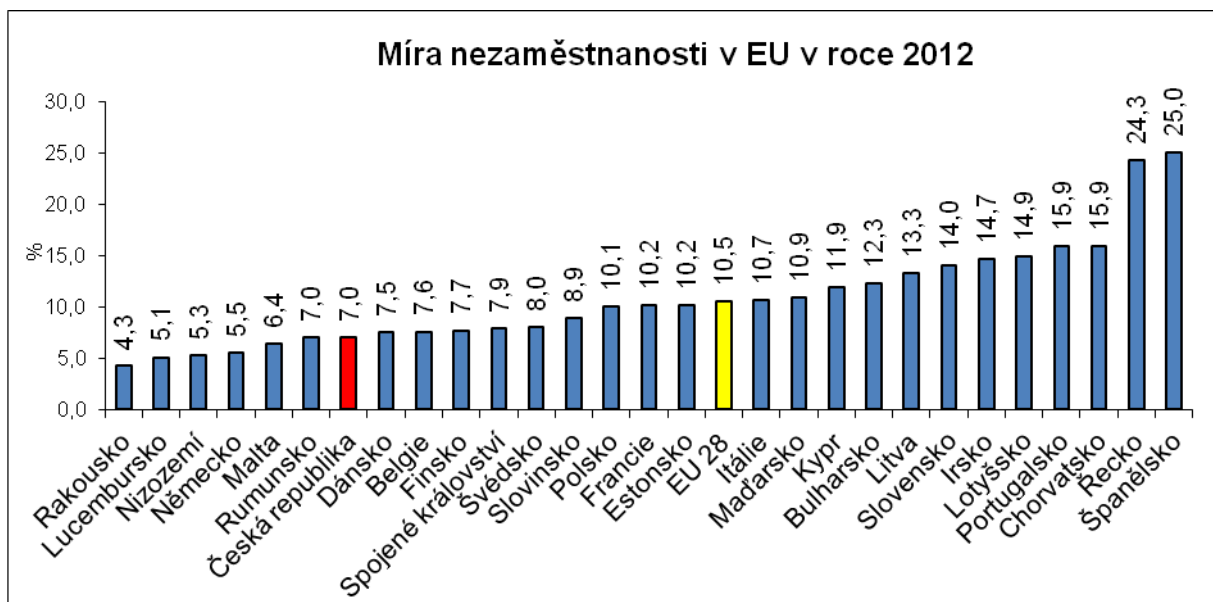
- Pravicové vlády celé období svého vládnutí ani při výrazně příznivých vnějších podmínkách (probíhající konjunktura a výrazný ekonomický růst v okolních zemích) nebyly schopny udržet dlouhodobý ekonomický růst.
- Vládnutí pravicových koalic v našich podmínkách pravidelně končí recesí - hlubokým poklesem HDP, nárůstem nezaměstnanosti a poklesem životní úrovně obyvatelstva
- Již reformní experimenty první poloviny 90. let skončily hlubokou ekonomickou krizí a poklesem hrubého domácího produktu v letech 1997-98.
- Nastartovat dlouhodobý ekonomický růst a tím i růst životní úrovně obyvatel se podařilo až levicovým vládám pod vedením sociální demokracie. (Růst v letech 2006 – 2007 byl jen „dozvukem“ předchozí prorůstové politiky).
- Takzvané reformy veřejných financí uskutečňované po roce 2007 pravicovými koalicemi ODS – KDU/ČSL – SZ a ODS – TOP09- VV/LIDEM skončily výraznými propady ekonomického výkonu. Koalice premiéra Topolánka završila své „reformní úsilí“ v roce 2009 poklesem o 4,5% a vláda Nečase v roce 2013 poklesem HDP 1,5 %.
- Tento vývoj zároveň ukázal, že tyto koalice nejsou schopny zformulovat a realizovat žádná reálně fungující protikrizová, prorůstová opatření.
- Mezinárodní ekonomická pozice České republiky se v průběhu let 2008-2012 výrazně zhoršila. V důsledku odlišné hospodářské politiky, vyznačující se restriktivními opatřeními se silným důrazem na vyrovnání rozpočtových deficitů, byl ekonomický růst potlačen mnohem více než v sousedních zemích.
- Na rozdíl od předchozího období se v letech 2008-2012 Česká republika začala vzdalovat od vyspělých zemí EU. Český HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly se proto na rozdíl od všech sousedních zemí pohybuje v roce 2012 pod úrovní roku 2008 .
- V rámci EU se v současnosti ČR zařadila mezi nejméně prosperující země – pokles HDP v roce 2012 se týká pouze zemí jako Řecko, Portugalsko, Španělsko, Itálie a Kypr tedy zemí v akutní krizi.

EKONOMICKÉ EXPERIMENTY PRAVICE VYVOLÁVAJÍ NEZAMĚŠTNANOST !

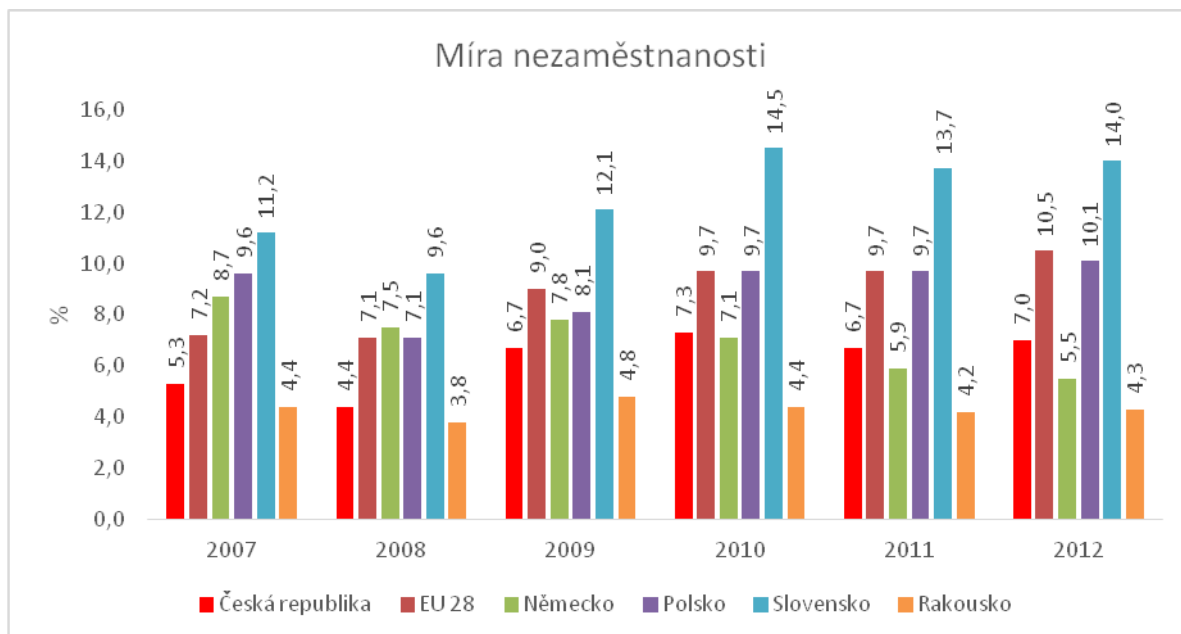

Poznámka: Jde o mezinárodně srovnatelnou míru dle definice ILO

Pramen: ČSÚ

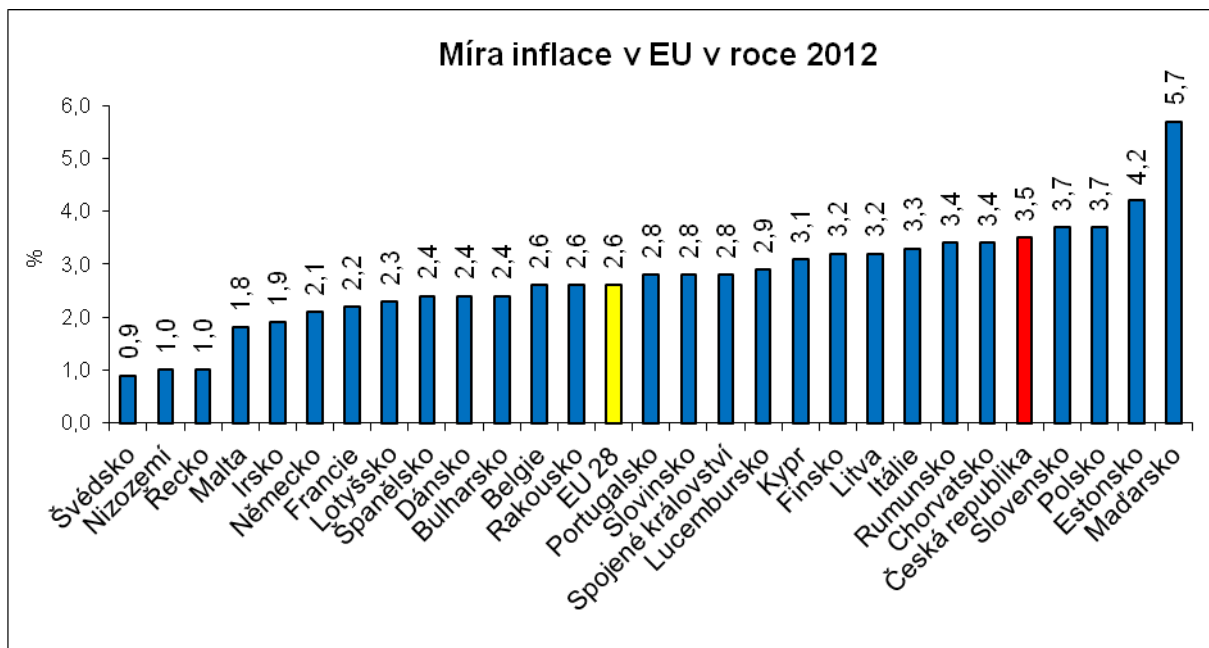
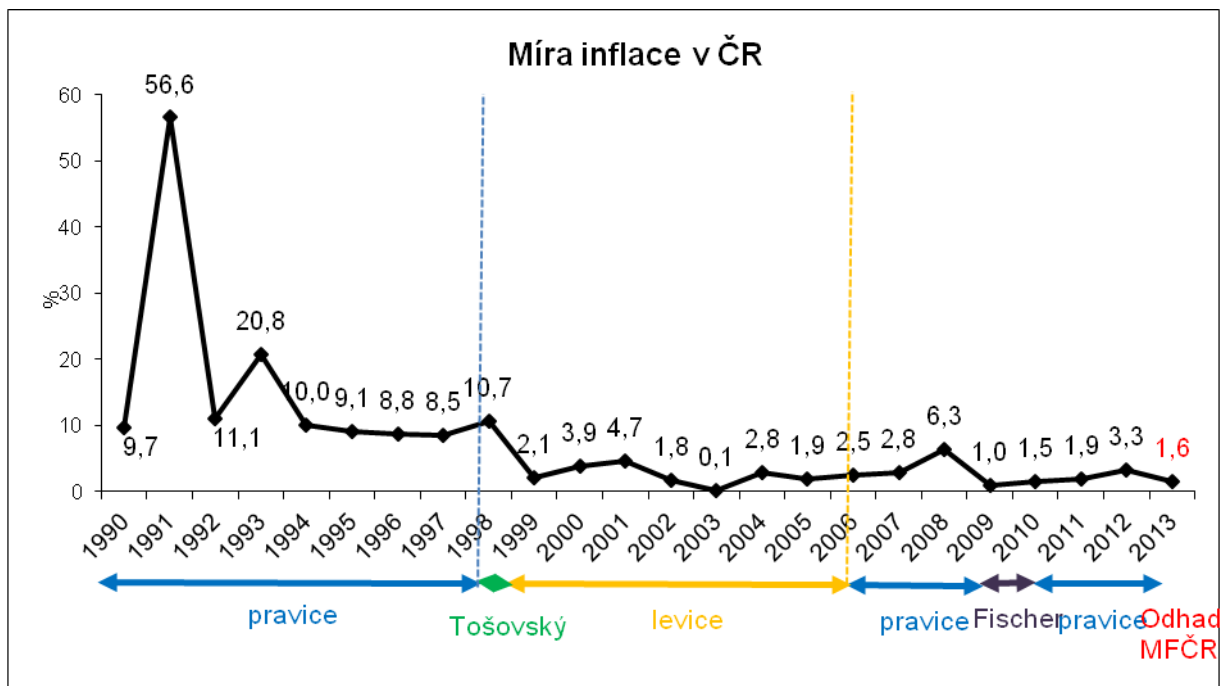

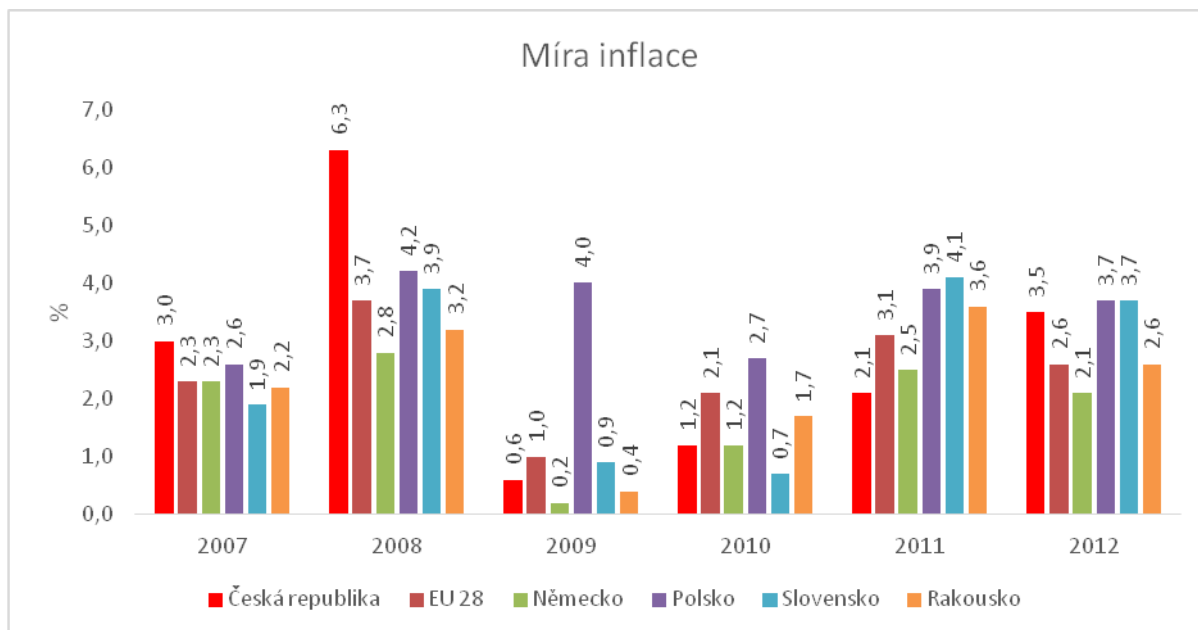
Pramen: Eurostat

- **Nepodařené ekonomická transformace prováděná pravicovými vládami ODS, KDU/ČSL a ODA (tzv. „léčba Klausem“) vrcholící na konci milénia výraznou ekonomickou recesí vyvolala výrazný nárůst nezaměstnanosti.**
- **Díky přijatým prorůstovým opatřením a aktivním opatřením na trhu práce se levicovým vládám podařilo zlomit trend nárůstu nezaměstnanosti v roce 2005.**
- **Pokles nezaměstnanosti v letech 2006-2007 byl „dozvukem“ této politiky.**
- **Prakticky okamžitě po zahájení tzv. reforem Topolánkovy vlády (ODS-KDU/ČSL-SZ) se nezaměstnanost opět začala zvyšovat.**
- **Dvě kola restriktivních reforem prováděné českou pravicí v letech 2010 - 2012 prohloubily problémy české ekonomiky a zvrátily klesající trend nezaměstnanosti.**
- **Restriktivní reformy a neschopnost pravicových vlád reagovat na nástup světové ekonomické krize vyvolaly rychlý nárůst nezaměstnanosti, která aktuálně překročila 650 tis. lidí bez práce.**
- **Pokud by česká pravice opět dostala příležitost pokračovat ve svých experimentech, tak lze poměrně bezpečně očekávat již v nejbližším období výrazné přiblížení mezinárodně srovnatelné míry nezaměstnanosti k hranici 10% (počet nezaměstnaných přes 700 tis. osob).**

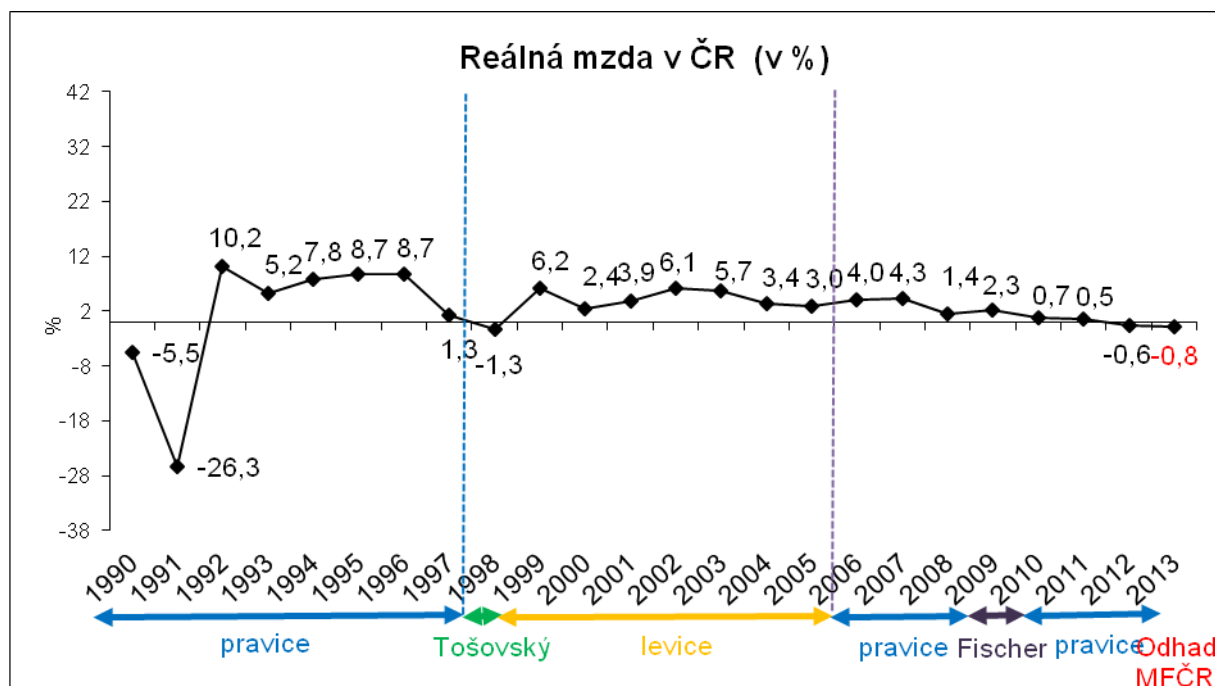
EKONOMICKÉ EXPERIMENTY PRAVICE VYVOLÁVAJÍ INFLACI!

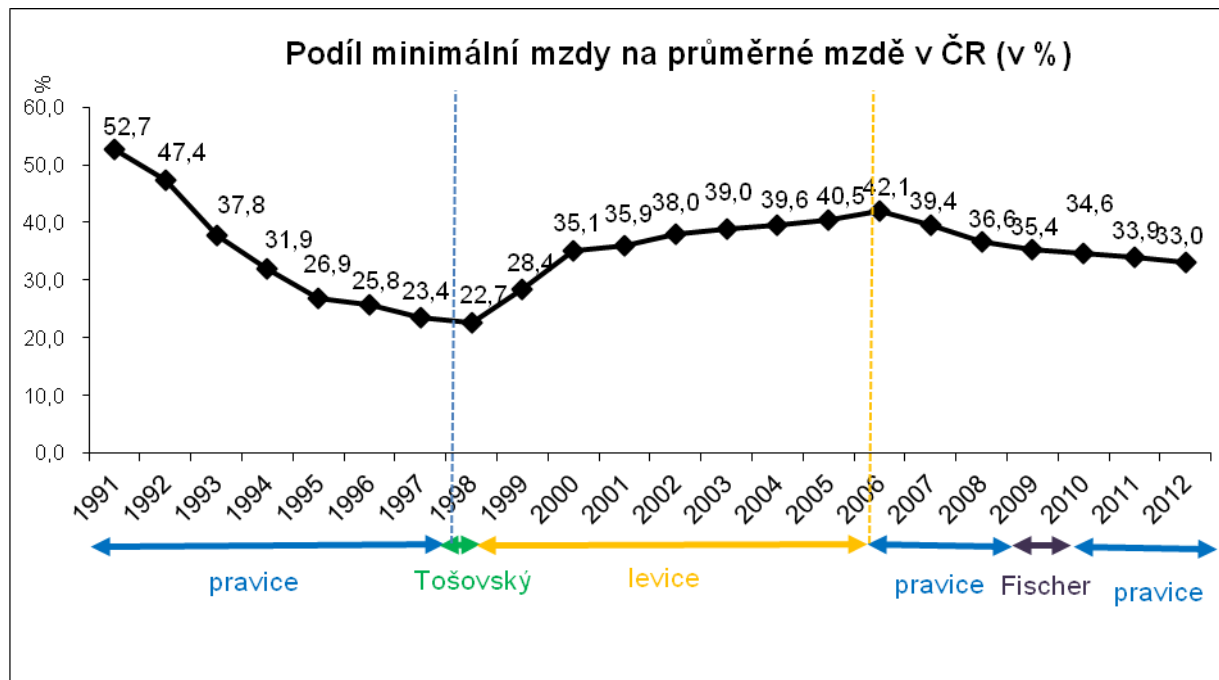
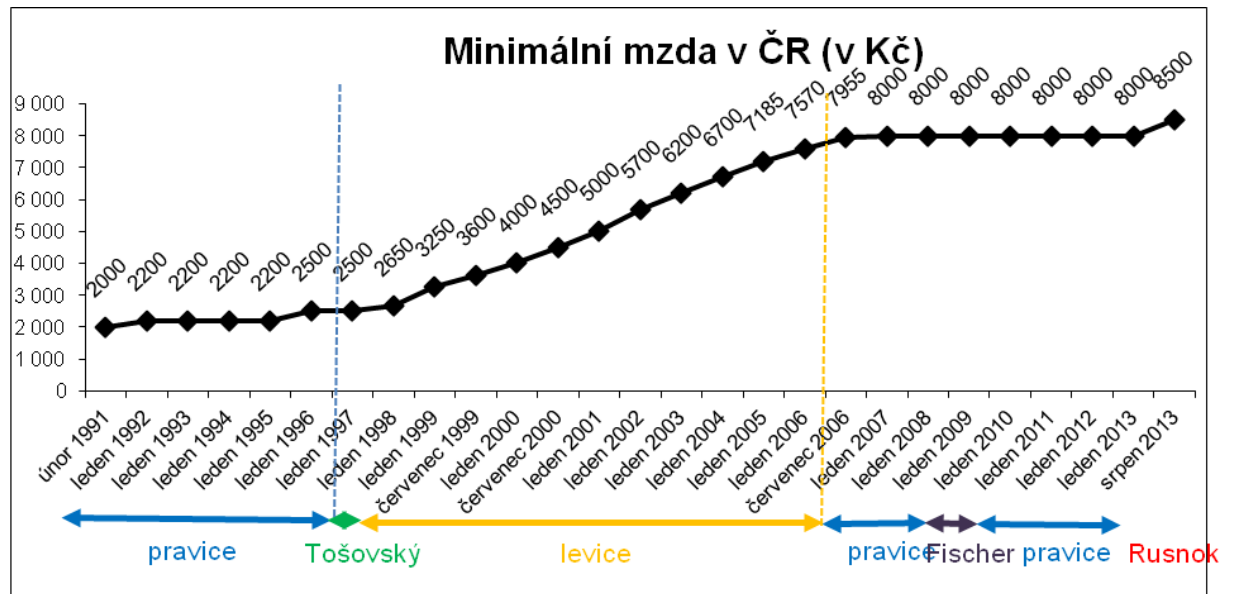
- **Historická zkušenost s vládami pravicových koalic ukazuje, že nástup pravice k moci znamená prakticky okamžitě nárůst inflačních tlaků v ekonomice.**
- **To potvrzuje jak vývoj v období 1990-1997, tak i 2007 - 2013.**
- **Po nástupu pravicové koalice ODS-KDU/ČSL-SZ v polovině roku 2006 se Česká republika rámci EU přesunula z pozice nízkoinflační země mezi země s nejvyšší inflací.**
- **Na výrazný meziroční vzestup inflace v letech 2008 a 2012 měla vedle vnějších faktorů nejvýraznější podíl tzv. reforma veřejných financí.**
- **Šlo především o výrazné zvyšování nepřímých daní – zvláště DPH. V tomto trendu pokračovala i následující pravicová koalice ODS-TOP09-VV/Lidem**
- **K extrémnímu zvýšení cen došlo především u základních životních potřeb zařazených do tzv. snížené sazby DPH. Tu pravicoví „reformátoři“ v letech 2008 – 2013 zvýšili na trojnásobek (z 5% na 15%). Vedle toho zvýšili i základní sazbu DPH z 19% na 21 %.**
- **Důsledkem bylo výrazné zdražení základních životních potřeb jako jsou potraviny, léky, zdravotní materiál, teplo, voda, dětské pleny, pozemní doprava atd.)**
- **Výrazné zdražení, které předčilo veškerá očekávání a také ubezpečování pravicových vlád, že k němu nedojde, mělo za úkol kompenzovat ve veřejných rozpočtech výpadky způsobené poklesem přímých daní. Nižší a střední příjmové skupiny občanů tak byly pravicovými koalicemi odsouzeny k tomu, aby vyplňovaly mezeru ve veřejných financích, která vznikla poskytnutím daňových úlev vysokopříjmovým skupinám obyvatelstva, podnikům a bankám.**
- **Tato politika má neblahý vliv na vývoj veřejných financí a je jednou z příčin rozpočtových potíží. Ještě zhoubněji však působí na sociální soudržnost (kohezi) české společnosti.**

PRAVICOVÉ EXPERIMENTY ÚSTÍ DO POKLESU REÁLNÝCH MEZD A PLATŮ!

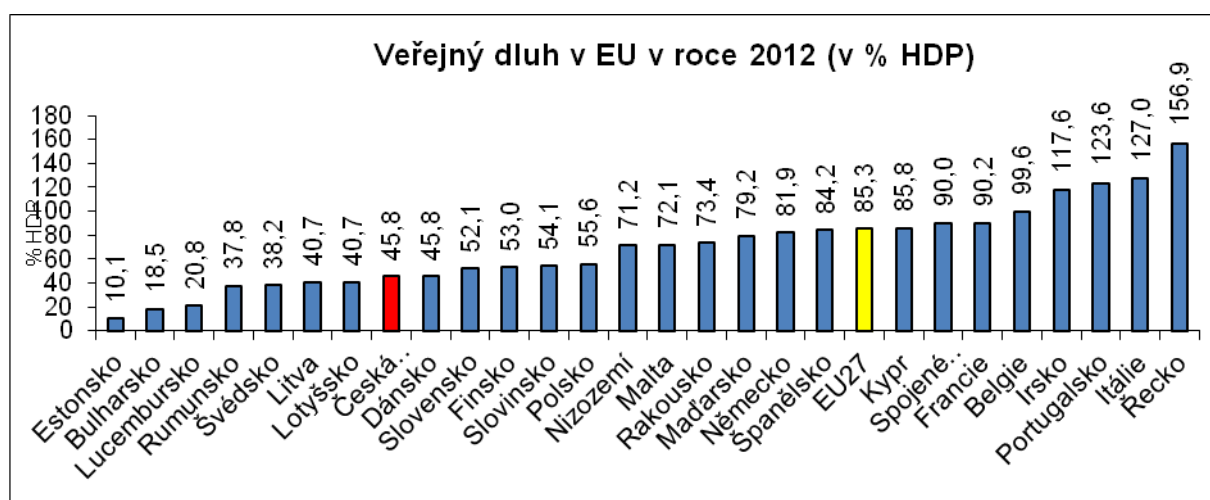
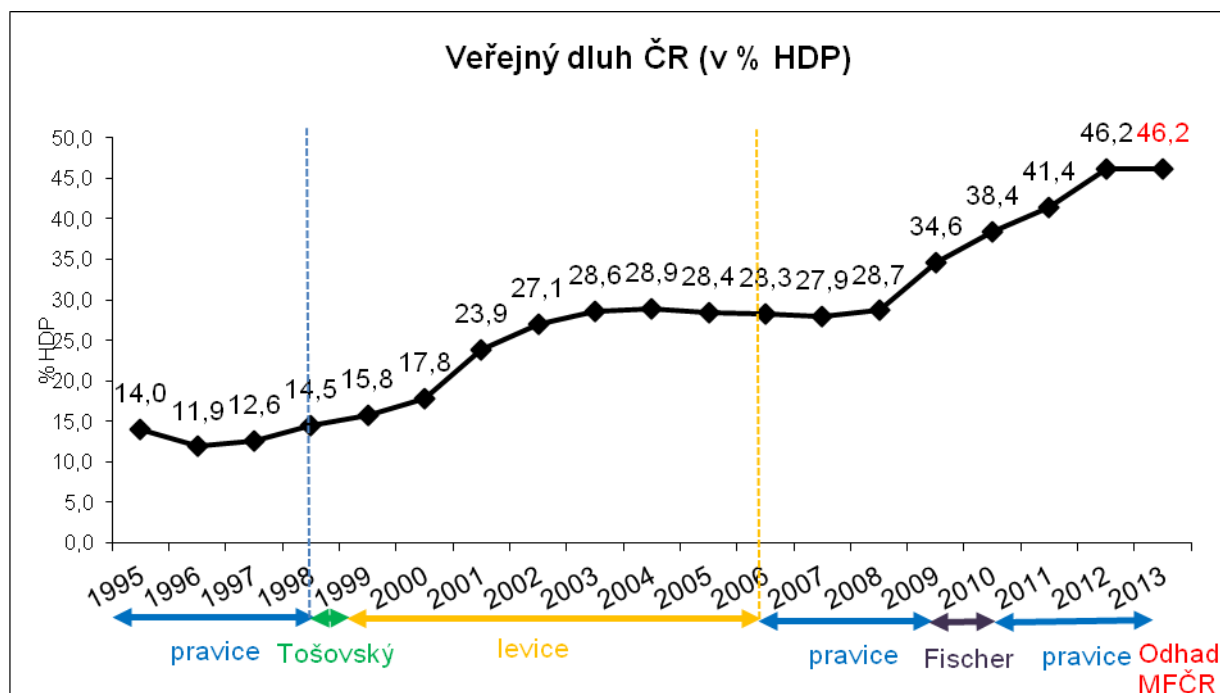
- **Graf charakterizující vývoj reálných mezd a platů za předchozích 23 let zcela zřetelně ukazuje, že s nástupem pravicových koalic dochází pravidelně k výraznému zpomalení až poklesu reálných mezd a platů**
- **za osm let pravicových vlád pod vedením V.Klause (1992 – 1997), či s jeho vládní účastí jako místopředsedy vlády, ministra financí a hlavního architekta ekonomické reformy (1989-1992) vzrostly reálné mzdy a platy o 4,2 %**
- **za osm let vlád levice v čele s ČSSD vzrostly reálné mzdy a platy (díky nastartovanému plynulému růstu HDP a produktivity práce) o 41 % - tedy 10krát více než za vlády pravicových koalic ODS-KDU/ČSL-ODA**
- **díky „reformním“ snahám dvou pravicových koalic ODS-KDU/ČSL-Strana zelených a ODS-KDU/ČSL-VV/Lidem (především redukce platů kombinovaná s vyvolanou inflací) došlo v posledních sedmi letech k výraznému zpomalení růstu reálné mzdy**
- **za posledních sedm let vzrostla průměrná reálná mzda o 12,3 % (a to ještě díky přetrvávajícím růstům na počátku tohoto období). Po tzv. reformách po roce 2008 došlo k výraznému zpomalení růstu reálné mzdy končícímu opakujícími se poklesy v minulém i letošním roce. (V rozpočtové sféře reálně klesají platy již od roku 2010, celkový pokles se pohybuje již okolo minus 6 %).**
- **Obdobný pokles reálných mezd byl naposledy zaznamenán na sklonku devadesátých let, kdy byl jakýmsi symbolickým završením tzv. ekonomické transformace.**

PRAVICE ZÁMĚRNĚ NIČÍ MINIMÁLNÍ MZDU !

- do roku 1998 nízká, záměrně nevalorizovaná minimální mzda sloužila pouze určité skupině zaměstnavatelů jako nástroj ke snižování plateb pojistného na sociální a zdravotní pojištění a vytvářela příhodné podmínky pro výplatu černých mezd,
- to samozřejmě mělo velmi negativní dopad na hospodaření veřejných rozpočtů a to jak na příjmové, tak i na výdajové straně. Na příjmové straně to především snižovalo příjmy v oblasti daně z příjmu fyzických osob, a pojistného na sociální a zdravotní pojištění.
- Česká republika se stala státem, který dovolil, aby zaměstnanci s nízkými mzdami byli zároveň příjemci sociálních dávek (do roku 1998 přestala minimální mzda plnit svoje základní funkce).
- tím se zvýšily nároky na sociální výdaje státního rozpočtu. To znamená, že odměna za práci byla doplněna ještě o další specifickou - „nezdaněnou mzdou“ od státu z peněz všech daňových poplatníků. Jednalo se tedy ve skutečnosti o naprosto netransparentní formu státní podpory některým firmám. To byl opravdu svérázný postup, jak řešit ekonomiku některých firem, a specifický příspěvek pravice na prosazování rovného přístupu k podnikání.
- po nástupu k moci v roce 2006 navázala ODS za podpory svých (staro)nových koaličních partnerů KDU/ČSL a Strany zelených na politiku let 1991 -1997.
- Od nástupu k moci vlády pravicové koalice ODS-KDU/ČSL-SZ a ODS-TOP09-VV/Lidem nevalorizovaly minimální mzdu i přes dohodu sociálních partnerů.
- Za období těchto dvou pravicových vlád poklesl podíl minimální mzdy na průměrné mzdě o 9 procentních bodů z 42,1% - kam se dostal na sklonku poslední vlády levice - na 33 % v roce 2012.

PRAVICOVÉ VLÁDY ZA POSLEDNÍCH SEDM LET ZVÝŠILY VEŘEJNÝ DLUH O VÍCE NEŽ 800 MLD KČ

- Je zcela zjevné, že nárůst veřejného dluhu, který dosáhne v roce 2014 hodnoty již téměř 1,8 bil Kč byl především vytvořen ve dvou etapách – etapách vlády pravice. Jeho nárůst je přímým důsledkem hospodářské politiky prosazované pravicovými vládami.
- Na konci 90. let převzala levice vládní zodpovědnost se dvěma zásadními problémy vyvolanými nepodařenou ekonomickou transformací počátku 90.let,
- Prvním problémem byla vleklá recese ekonomiky vrcholící na přelomu let 96-97 krizí a útokem na českou korunu (a to přes pokračující konjunkturu v okolních zemích).
- Druhým problémem byly obrovské transformační dluhy, které byly Klausovými vládami dlouho skrývány v různých „Konsolidačních agenturách“, fondech aj., ale také, a to především, v bilancích bank, v nedobytných (klasifikovaných) úvěrech, bezprostředně spojených s páteří ekonomické transformace a la ODS a spol. tj. s privatizací na úvěr.
- Tento skrytý dluh se pohyboval minimálně v rozsahu dluhu oficiálně přiznávaného.
- Podle Ministerstva financí ČR¹ přímé transformační náklady v letech 1992-2004 dosáhly 380 mld Kč, z toho 308 mld Kč byly náklady související s krachem celé řady bank, dále s „čištěním“ portfolií bankovního sektoru se státní majoritou od špatných úvěrů před privatizací.²
- Většina nákladů spojená s řešením problémů z let 1990-1997 byla vynaložena až v letech 1998-2004 – tedy za levicových vlád vedených ČSSD
- Z celkové částky 380 mld Kč, bylo do roku 1997 vyčerpána jen zhruba třetina.
- O tom, že tyto náklady nevznikly až za vlády ČSSD, ale že jsou důsledkem předchozí politiky svědčí i vývoj roku 1997. Ke konci vládnutí pravicových vlád v roce 1997 byly vzniklé problémy natolik zřejmé, že v daném roce ještě pravicové vlády vydaly na sanaci transformačních dluhů cca 54 mld Kč - tedy plnou třetinu nákladů vydanou do roku 1997, (z toho na sanaci bank 44,9) a téměř třikrát více než v předchozích letech. Teprve tento rok a enormní nárůst těchto „sanačních“ výdajů státu ukázal skutečný rozměr problému.
- Menší část dluhu vzniklého za působení ČSSD lze připsat na vrub nutným opatřením na oživení ekonomiky. Nastartovaný stabilní ekonomický růst pohybující se nad úrovní 5% (který pravicové koalice nedokázaly zajistit v mezinárodně mnohem příznivějších podmínkách) a s ním spojený výrazný nárůst reálných příjmů, mezd, důchodů a životní úrovně obyvatelstva ukazují, že se tato investice více než vyplatila.
- V poměrně krátkém období se podařilo veřejný dluh stabilizovat a dokonce (díky především nastartovanému ekonomickému růstu) relativně snížit.

¹ Analýza transformačních nákladů v letech 1991-2004, MF ČR 5.5.2005 [www.mfcr.cz-\(transfor-nakl-CR-25924.html\)](http://www.mfcr.cz-(transfor-nakl-CR-25924.html)

² Jedná se o přímé náklady, které lze jednoznačně připsat na konto ekonomické transformace, celkové náklady vyčísľuje MFČR v letech 1992 – 2004 na úrovni 692 mld Kč, Dodatečných 136 mld Kč souviselo podle MFČR s náklady na řešení problémů podniků a bank řízených státem, které mají původ v období centrálně plánované ekonomiky, na dalších 135,1 mld Kč byly vyčísľeny náklady na vymáhání pohledávek, správní náklady apod.

- Na sklonku působení levicových vlád dosahovala úroveň veřejného dluhu 28,3 % v poměru k HDP (cca 950 mld Kč). Veřejný dluh ČR byl na jedné z nejnižších úrovní v rámci EU.
- V roce 2008, kdy se naplno projevilo působení „Topolánkova batohu“ reformních opatření, která měla za cíl „ozdravit veřejné finance“ došlo poprvé po zhruba pěti letech k opětovnému nárůstu veřejného dluhu.
- Z grafu je zcela zřetelně vidět, že čím více pravicové vlády „rozpočtové zodpovědnosti“ reformovaly, tím více rostly dluhy. Od roku 2007 do roku 2013 se zvýšil zjevný veřejný dluh o více než 800 mld Kč – podle MF ČR dosáhne veřejný dluh v roce 2013 hodnoty více než 1750 mld Kč.
- K tomu je však nutno přičíst vyčerpání rozpočtových rezerv jednotlivých rezortů, (ty činily v roce 2006 146 mld Kč) a vyčerpání rezerv zdravotních pojišťoven (revalorizace platby za státní pojištění) v rozsahu přes 20 mld Kč.
- Pravicové koalice za posledních sedm let svého vládnutí veřejný dluh tedy fakticky zdvojnásobily.

Základní otázka spojená s dluhem a hlavně s jeho splácením zní takto – jak to, že na umoření dluhu měly v podstatě mizivý vliv příjmy z privatizace národního majetku? Jak je možné, že se zde privatizovalo státního majetku za více než bilion korun (cca 1,2 bil. Kč, z toho cca 1 bilion Kč do konce roku 1997 Kč – oceněno navíc ještě v zastaralých cenách), kdejaký spekulant na ní vydělal a státu zůstaly dluhy? Takto vypadá zodpovědná péče o svěřený majetek? A občané, kteří si ani nenakradli, ani nic nezprivatizovali, to mají všechno zaplatit – zdražením základních životních potřeb, redukcí sociálních příjmů (podpor v nezaměstnanosti, důchodů, rodinných dávek), zpoplatněním veřejných služeb (školné, spoluúčast ve zdravotnictví ...)?